

KOMÁROMI SÁNDOR

Ágoston statisztikái

In: Komáromi Sándor: *Mi az igazság?*

Válasz Ágoston Péter: *A zsidók útja* című munkájára.

Budapest, 1917, Egyenlőség. 70–90.

Komáromi Sándor (1866–1921) eredeti nevén Haber Samu, hírlapíró, az Egyenlőség című zsidó lap szerkesztője. Szépirodalmi írásait, tárcáit a saját nevén, közéleti, gazdasági írásait különböző álnevek alatt, gyakran Komáromi néven publikálta. Cikkei a Pesti Hírlap, Pesti Napló, Az Újság, Köztelek, Magyar Ipar, Politikai Hetiszemle című lapokban jelentek meg.

*A forrás címe Ágoston Péter (1874–1925) egyetemi tanárra, szociáldemokrata politikusra utal. A zsidók útja című, 1917-ben megjelent munkája azért keltett nagy felháborítást és váltott ki heves közéleti reakciókat, mert benne a baloldali és egykor szabadkőműves szerző átvette a kor közismert antiszemita toposzait. A forradalmak kitörése előtti háborús évben több Ágoston Pétert bíráló cikk látott napvilágot, az Egyenlőség zsidó politikai hetilap *Mi az igazság?* címmel tanulmánykötetben cáfolta a könyvének állításait.*

Ágoston Péter a zsidóhitűek szigorú kritikusa, kenyérkereseti pályáinkba természetesen szintén belebotlik. Tétele az, hogy hitfeleink nem akarnának nehéz testi munkát végezni, nem akarnának földet művelni, hanem a városokba özönlének, s a kereskedelmet, meg a szabad foglalkozásokat lepik el. Bár sokat foglalkozik a zsidóhitűek gazdasági fejlődésének történetével és nagyon jól tudja, vagy legalább tudhatná, hogy a zsidóhitűek mezőgazdasági és ipari munka terén nemcsak a múlt század közepéig, hanem utána többé-kevésbé mind a mai napig nem azért nem foglaltak le nagyobb részt, mert erre való akaratauk hiányzott, hanem azért nem, mert az úgynevezett befogadó népek, amelyek között épp úgy vannak befogadottak, mint a zsidóhitűek között befogadók, magatartása és gazdasági rendjük vezéreszméi, sőt részben vallásos nevelésük is egyenesen útját állotta annak. Mégis nekünk, zsidóhitűeknek, lobbantja szemünkre a mások bűneit. Összetéveszti az okot az okozattal és, si fecisti, nega,²⁵ minket tesz felelősekké oly hibákért, melyeket nem mi követtünk el. [...]

A zsidó vallású munkás, sőt az úgynevezett levegőember is, akár önálló, bár határozott foglalkozása nincs, dolgos, szívós, józan, kis igényű elem. Ha nyugton hagyják, éhbéren, a leghihetlenebb kis kereset mellett is eltengődik. Meghúzódik nagy és kis városok külső részein és itt a versenytársak ellenérzését épp úgy kihívja maga

25 Ha tetted, tagadd!

ellen, mint mikor munkája, józansága, mértékletessége, szorgalma és tehetsége gyümölcsseiből kapitalistává változott. Egyszer azért van útban, mert mint olcsó munkaerő, lenyomja a béreket, máskor meg azért, mert maga szerzett pozíciójának előnyeit kihasználni igyekszik. Szomorú sors, de ennek semmi köze a zsidó hithez. A kínai kuli, a sárga faj olcsó munkája épp oly fájdalmas érzéseket vált ki, a nagyobb bérekre törekvő más munkásokból, mint az orosz és román despoták és az amerikai tröszt-fejedelmek a saját, jól szituált honfitársaikból. Annak, hogy a kisbirtokosok közt aránylag kevés a zsidóhitű, a már érintettekén kívül más oka is van. A városinak nevelődött és nevelt elem máról-holnapra el nem parasztosodhatik, el nem parlagiasodhatik. A gazdasági fejlődés útja ellenkezőleg az, hogy az őstermelésből és mezőgazdasági foglalkozásokból egyre többen mennek át az ipari és más városi jellegű foglalkozási ágakra. És ez természetes is. Még pedig két okból. Először azért, mert a megművelhető földterület a kulturországokban a lakosság szaporodásával arányban álló mértékben folytonosan nem szaporodhatik; másodszer meg azért, mert a megművelt területek fix kezekben vannak, sőt speciálisan nálunk jelentékeny részben olyanokban, amelyek törvényhozási intézkedések nélkül a forgalom tárgyai nem is lehetnek. Mikor a kivándorlók háromnegyed része rendszerint őstermelő, mezőgazdasági munkás és cseléd és pedig éppen azért ezek, mert az élet drágulása mellett, az önfenntartásra szükséges nagyobb területek, vagy magasabb munkabérek meg nem szerezhetők, sőt a kis parasztbirtokok is – a család szaporodása folytán elaprózódnak, amikor továbbá minden nagyobb birtokeladás vagy csak bérlet nyomán is felhangzik a jajszó, hogy pusztul a „nemzet gerince”, „idegenek” kezére kerül a honi föld, akkor igazán túlzott és belső igazság, meggyőződés nélkül szűkölködő panasz, hogy a zsidóhitű lakosság nem veti magát a földművelésre. Örök áron kicsinyben földet nem szerezhet, s amit szerez is – túlnyomóan bérlet. [...]

De földművesnek is hiába megy a zsidóhitű. A zsidóhitű őstermelővel szemben is kész a vád. A földművelésnek jövedelmezőbb részét választja, a nagy és középbirtok is a kezükbe került sokkal nagyobb arányban, mint az az országos aránynak megfelel, a kis- és törpebirtok pedig nem kell neki. Ez a vád is hamis, mert általában nem a nagy- és középbirtok a jövedelmező, hanem a könnyen áttekinthető és rendben tartható kis birtok, az pedig vakmerő és semmivel nem igazolható, bár bizonyos oldalról sokszor hangoztatott állítás, hogy a nagy- és középbirtoknak sokkal nagyobb aránya került volna a zsidóhitűek kezére, mint ami az országos aránynak megfelel. Csak az állapítható meg, hogy Magyarországon az országos arányt szám szerint meghaladja a nagy- és középbirtokos zsidók aránya, de nem az, hogy több földbirtok lett volna a kezükön, mint amennyi őket megilletné. Tudjuk a népszámlálási adatokból, hogy a nagybirtokosok közül 19 százalék, a középbirtokosok közül (100–1000 kat. hold) pedig 10 százalék a zsidóhitű kereső, de arról nincs hiteles és hivatalos statisztika, ámbár lehetne, hogy az egyes felekezetek hívei kezén mennyi földbirtok van. 1000 holdat meghaladó nagybirtok 3768, tehát 2111-el több van, mint nagybirtokos, és a középbirtokok száma is néhány százzal több, mint a középbirtokosoké. De nem ez a lényeg, hanem az, hogy Schönborn, Eszterházy, Festetich stb. nagybirtokosok kezén körülbelül több

birtok van, mint az összes zsidóhitű nagybirtokosok kezén. Ki merné különben azt állítani, hogy a 6,888 millió hektárnyi 1000 holdon felüli birtokok 19 százaléka, vagyis fejenként átlagban 4130 hektár és a 3,259 millió hektárnyi középbirtok 10 százaléka, vagyis fejenként átlagban 166 hold volna a zsidóhitűek kezén? Tisztára abszurdum, mikor azt akarják elhithetni, hogy Magyarország 21 millió hektár területű gazdaságából 7,7 százalék, 1,625 millió hektár, néhány száz nagy- és középbirtokos zsidóhitű lakos kezén volna. Zsidóhitű haszonbérlő (100 holdon felül) Magyarországon aránylag nagyon sok van. 5172 közül 2515, vagyis 48,6 százalék, az összes bérlőknek majdnem a fele. Ámde ez az adat nem a zsidóhitűek őstermelő-izsonya, vagy foglalkozásbeli inferioritása²⁶ ellen, hanem ellenkezőleg, éppen mellette szól. A zsidóhitű bérlők komerciális érveke és ismeretei bizonyára több haszonértéket tudnak kihozni a magyar földből, mint más hasonló foglalkozásúakéi, különben a nagybirtokosok nem nekik adnák bérbe földjeiket, s maguk a zsidóhitű bérlők is, ha számításaikat meg nem találnák, nem bélelnének aránylag oly nagy számban földeket, hanem az ipar, vagy a kereskedelem, vagy a (szabadfoglalkozások más területén) helyezkednének el. A zsidóhitűeknek a földbirtokosok nem azért adják bérbe birtokaikat, mert zsidók, hanem — sokat emlegetett ellenérv dacára is azért, mert a birtokosok szempontjából is jobban tudják hasznosítani. A többtermelésnek, a belterjes gazdálkodásnak ők pionírjai közé tartoznak, s ezt a mezőgazdasági kiállításokon nyert kitüntetésekkel is sokszor és igen meggyőzően bizonyították. [...]

A Zsidók útjának írója „teljes és tiszta képet” vélt tendenciózan beállított és sok tekintetben hibás magyar foglalkozási statisztikájával adni arról, hogy „a zsidók az ő számuknak megfelelő arányt a jobb pozíciókban mindenütt messze túlhaladják.” A kérdés mindig az, mi a jobb pozíció? Püspöknek lenni mindenesetre jó, de a miniszterség, államtitkárság, fő- és alispánság, polgármesterség, tanári székek, tanácsnoki állások, szolgabírói tisztségek, szóval a magasabb egyházi, állami, megyei, városi, sőt községi köztisztviselői foglalkozások is, úgyszintén a magasabb tanügyi alkalmazások – fix fizetéses, nyugdíjjal járó, hatalmat és tekintélyt biztosító tartozékaik mellett – mindenesetre jobb pozíciók, de azért zsidóhitűek közül vagy egyáltalán senki, vagy csak elvétve juthatott hozzájuk. [...]

Vagyis a helyzet, Magyarországon van a fejlődés leghelyesebb útján: mert Magyarország jövője az iparosodáson fog fölépülni. Ha a zsidóhitűek ebben nyújtanak segítséget és izomerejüket meg intelligenciájukat ezen a területen igyekeznek érvényesíteni, illetőleg más országok zsidóival szemben ebben válnak ki, akkor ezért őket gáncs nem illetheti, sőt talán az Ágoston Péterek részéről is megérdemlik az igazságosabb ítéletet.